

Stan i perspektywy relacji Polski z Tajwanem

Justyna Szczudlik

W ostatnich latach Polska zacieśnia relacje z Tajwanem. Działania te wpisują się w pogłębianie współpracy z nim przez UE i państwa członkowskie, głównie z Europy Środkowej. Wynika to ze wzrostu znaczenia międzynarodowego wyspy, w tym jej roli w globalnych łańcuchach dostaw i światowym bezpieczeństwie. Choć intensyfikacja współpracy dwustronnej odbywa się w sposób ostrożny, może skutkować wzrostem napięć w stosunkach polsko-chińskich.

Polska nie utrzymuje stosunków dyplomatycznych z Tajwanem. Pierwsze kontakty o charakterze gospodarczym zostały nawiązane na przełomie lat 80. i 90. XX w., gdy na Tajwanie i w Polsce rozpoczęły się procesy demokratyzacyjne. W 1992 r. w Warszawie zostało otwarte tajwańskie przedstawicielstwo – Biuro Gospodarcze i Kulturalne Tajpej, a w 1995 r. w Tajpej działalność rozpoczęło przedstawicielstwo polskie – Warszawskie Biuro Handlowe. Od kilku lat pogłębia się współpraca polsko-tajwańska. Proces ten zbiega się ze wzrostem międzynarodowego znaczenia Tajwanu, szczególnie od objęcia władzy w 2016 r. przez Demokratyczną Partię Postępową (określaną jako proniepodległościowa) i towarzyszącej temu coraz większej [presji Chin](#), które wyraźniej niż jeszcze kilka lat temu dążą do tzw. zjednoczenia wyspy z ChRL.

„**Polityka jednych Chin**”. Podejście polskich władz do Tajwanu opiera się na tzw. polityce jednych Chin. Oznacza uznanie ChRL za jedyne prawne przedstawiciela Chin i przyjęcie do wiadomości, że władze w Pekinie roszczą sobie prawo do suwerenności nad Tajwanem, co nie jest równoznaczne z uznaniem go za część Chin. Takie rozumienie jest zgodne z podejściem unijnym. Choć UE nie sprecyzowała, na czym dokładnie polega „polityka jednych Chin”, z unijnych dokumentów i wypowiedzi jej przedstawicieli wynika, że sprowadza się ona do nienawiązywania stosunków dyplomatycznych z Tajwanem.

W dokumentach i wypowiedziach przedstawicieli polskich władz, szczególnie sprzed kilku czy kilkunastu lat, są jednak stwierdzenia, że Tajwan jest częścią Chin. Zrównywało to „politykę” z „zasadą

jednych Chin” – ta ostatnia jest terminem stosowanym przez ChRL. Obecnie polskie władze starają się unikać wypowiedzi o statusie Tajwanu. Jest to wynik zmian związanych ze wzrostem gospodarczego i politycznego znaczenia wyspy, pogłębiania relacji unijno-, a przede wszystkim amerykańsko-tajwańskich w związku rywalizacją USA z Chinami, oraz poszerzania przez ChRL znaczenia „zasady jednych Chin”. O ile zawsze oznaczała ona, że zdaniem Chin Tajwan jest ich częścią, o tyle w ostatnich latach ChRL przekonuje, że instytucje międzynarodowe uregulowały tę kwestię. Twierdzi np., że rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 2758 z 1971 r., która dotyczyła przekazania ChRL miejsca zajmowanego dotąd w ONZ i jej organizacjach wyspecjalizowanych przez Republikę Chińską, określa także status Tajwanu jako części Chin. Treść rezolucji nie odnosi się jednak do statusu Tajwanu.

Polityka Polski wobec Tajwanu ma charakter ostrożny. Przejawia się nieekspozowaniem w przestrzeni publicznej wzajemnych kontaktów oraz unikaniem sytuacji, które mogą spowodować sprzeciw Chin (jak np. ekspozowanie flagi Tajwanu). W ramach „polityki jednych Chin” Polska rezerwuje sobie prawo do utrzymywania przyjaznych relacji gospodarczych i społecznych z Tajwanem. Opowiada się także za pokojowym rozwojem stosunków między Tajwanem a Chinami.

Współpraca instytucjonalna i kryzysowa. Najważniejszą instytucją w kontaktach dwustronnych są konsultacje gospodarcze na szczeblu podsekretarzy stanu. Co do zasady odbywają się one raz w roku na przemian w Polsce i na Tajwanie. W 2022 r. w konsultacjach na Tajwanie wziął udział sekretarz stanu i pełnomocnik rządu ds. inwestycji

zagranicznych w Ministerstwie Rozwoju i Technologii Grzegorz Piechowiak. Ostatnie, 11. spotkanie odbyło się w Warszawie w czerwcu br. z udziałem wiceministra gospodarki Tajwanu Chen Chern-Chyi.

Ważne są też kontakty parlamentarzystów. W polskim parlamencie obecnej kadencji działa Polsko-Tajwański Zespół Parlamentarny liczący 92 członków. W kwietniu 2022 r. podobna grupa powstała w tajwańskim Yuanie Legislacyjnym. Po zniesieniu na Tajwanie restrykcji pandemicznych nastąpiła intensyfikacja tych kontaktów. W grudniu 2022 r. oraz w czerwcu br. delegacje polskich parlamentarzystów złożyły wizyty na Tajwanie.

O pogłębieniu współpracy świadczyło podpisanie w 2016 r., po ponad 20 latach negocjacji, porozumienia o unikaniu podwójnego opodatkowania. W 2018 r. zmieniono nazwę Warszawskiego Biura Handlowego na Polskie Biuro w Tajpej oraz otwarto Zagraniczne Biuro Handlowe PAIH. W czerwcu 2019 r. Polska podpisała z Tajwanem porozumienie o wzmocnieniu współpracy dot. zwalczania przestępczości i ochrony praw człowieka. Polska wspiera też starania Tajwanu o udział w pracach Światowej Organizacji Zdrowia, który jest od 2016 r. blokowany przez Chiny.

Strony zacieśniły też współpracę w sytuacjach kryzysowych. Podczas pandemii COVID-19 [Tajwan przekazał Polsce medyczne środki ochronne](#), a Polska Tajwanowi – 400 tys. dawek szczepionek. Polskie władze pomogły też w powrocie do kraju tajwańskim studentom, uruchamiając bezpośrednie czarterowe loty Warszawa–Tajpej. Po rosyjskiej agresji na Ukrainę i chińskim wsparciu dla Rosji Tajwan, który mierzy się z coraz agresywniejszymi działaniami ze strony ChRL, monitoruje sytuację na Ukrainie, przekazuje jej pomoc finansową i humanitarną (głównie przez Polskę) oraz analizuje ukraińskie doświadczenia w walce z agresorem. Zarówno Polska, jak i Tajwan stoją na stanowisku, że wspieranie Ukrainy zmniejsza prawdopodobieństwo eskalacji przez Chiny napięć, które mogą doprowadzić do kryzysu w Cieśninie Tajwańskiej. Premier Morawiecki w czasie wizyty w USA w kwietniu br. powiedział, że ewentualna porażka Ukrainy może zachęcić Chiny do zaatakowania Tajwanu.

Współpraca gospodarcza. Według danych GUS wymiana handlowa między Polską a Tajwanem charakteryzuje się rosnącym deficytem po stronie polskiej. W 2022 r. wartość polskiego eksportu wyniosła 1,1 mld zł, a importu blisko 13 mld zł. Zgodnie z unijnymi danymi w 2021 r. udział polskiego handlu z Tajwanem stanowił 2,4% handlu UE z wyspą. Polska eksportuje na Tajwan głównie wyroby przemysłu maszynowego i elektronicznego (po ok. 18%), a także produkty spożywcze oraz inne pochodzenia zwierzęcego i roślinnego. Z Tajwanu Polska sprowadza głównie panele LCD, półprzewodniki i inne części elektroniczne (ok. 60% importu).

Nadal niewielka jest współpraca inwestycyjna. Według NBP wartość tajwańskich inwestycji w Polsce w 2021 r. wyniosła 315 mln zł. Zdaniem strony tajwańskiej generują one w Polsce ok. 3 tys. miejsc pracy. Natomiast od kilku lat notowane są

polskie dezinvestycje na Tajwanie. Stoi to w sprzeczności z trendem w UE, która jest największym inwestorem zagranicznym na wyspie. W 2020 r. skumulowana wartość inwestycji z UE (głównie z Holandii, Niemiec i Danii) stanowiła tam blisko 26% wszystkich inwestycji z zagranicy. Rosną szanse na współpracę w dziedzinie zaawansowanych technologii. Jest to m.in. efekt pandemii, której skutki – zaburzenia w łańcuchach dostaw – uwiaryściły [znaczenie Tajwanu w sektorze high-tech](#). Również Tajwan zaczyna dostrzegać potencjał Europy Środkowej (EŚ). Sprzyja temu protajwańska polityka niektórych państw regionu, np. [Litwy](#) i Czech. W styczniu 2022 r. Tajwan ogłosił utworzenie Funduszu Inwestycyjnego dla Europy Środkowej i Wschodniej o kapitale 200 mln dol., który ma wspierać przedsiębiorstwa z sektorów strategicznych, takich jak półprzewodniki, *fintech*, optyka laserowa, przemysł kosmiczny i samochody elektryczne (EV). We wrześniu 2022 r. Polska i Tajwan podpisały porozumienie o współpracy w zakresie półprzewodników i utworzeniu polsko-tajwańskiej grupy roboczej ds. czipów. Planowana pod Wrocławiem inwestycja amerykańskiego Intela może skłonić Tajwan do większego zainteresowania Polską. W czerwcu br. podczas konsultacji gospodarczych strony podpisały porozumienia o współpracy w dziedzinie EV i energetyki wodorowej. Tajwański przewoźnik rozważa uruchomienie w 2025 r. bezpośredniego połączenia lotniczego Tajpej–Warszawa (w lipcu br. uruchomiono loty Tajpej–Praga).

Wnioski. Pogłębienie relacji polsko-tajwańskich wpisuje się w intensyfikację stosunków UE z Tajwanem i zaostrzenie unijnej polityki wobec Chin. Polska również dokonuje korekty swojej polityki wobec ChRL. Proces ten przyspieszył w związku z przychylną postawą Chin wobec Rosji po jej agresji na Ukrainę. Równocześnie jako państwo frontowe, zaangażowane w pomoc Ukrainie i zagrożone ze strony Rosji, Polska chce utrzymać kanały komunikacji, by dzielić się z Chinami swoją oceną sytuacji bezpieczeństwa w EŚ. Między innymi dlatego zacieśnia współpracę z Tajwanem w sposób ostrożny. Bliższe relacje z wyspą i jednocześnie utrzymanie dialogu z Chinami wpisują podejście Polski w [unijne działania](#) zniechęcania Chin do eskalacji napięć w ich sąsiedztwie. Mimo to Polska może się jednak spodziewać wzrostu napięć w relacjach z ChRL.

Perspektywa rozwoju współpracy gospodarczej z Tajwanem, szczególnie w sektorze zaawansowanych technologii, stwarza szansę na unowocześnienie polskiej gospodarki. Ulokowanie w Polsce i EŚ m.in. tajwańskich inwestycji (litewskie spółki *high-tech* już rozpoczęły współpracę z tajwańskimi partnerami) pozwoliłoby mocniej wpiąć region w zaawansowane technologicznie łańcuchy dostaw i służyłoby odbudowie [europejskiego przemysłu](#).

Ścisłsza współpraca z Tajwanem może też wzmocnić relacje transatlantyckie. Zarówno USA, jak i UE traktują Tajwan jako zaufanego partnera w procesie dywersyfikacji ich relacji w sektorach strategicznych (*de-risking*) i zapobiegania ewentualnemu kryzysowi w Cieśninie Tajwańskiej, którego negatywne skutki będą odczuwalne także w Europie.